

ТИРАНДАҒЫ ЕЖБА МИНИСТРЛІК КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

2024 ЖЫЛҒЫ 29 - 30 МАМЫР

Тиран- КОММЮНИКЕСІ

Соңғы 25 жылда біз, жоғары білім алуға жауапты министрлер студенттермен, жоғары оқу орындарымен және қызметкерлермен бірге жақындасып, еуропалық жоғары білім беру аймағын (ЕЖББА) салдық. 2020 жылы Римде өткен министрлік конференцияда біз неғұрлым инклюзивті, инновациялық және өзара байланысты ЕЖББА бойынша ортақ көзқарас туралы келісімге келдік. Төрт жылдан кейін біз Тиранда кездесіп, қол жеткізілген прогресті ескеріп, 2030 жылға қарай осы көзқарасты толық іске асырудың келесі қадамдары туралы шешім қабылдаймыз. Келісілген міндеттемелерді орындау барлық мүшелер мен тиісті мүдделі тараптардың біріктірілген құндылықтарымыздың негізінде сапалы жоғары білім алуға қол жеткізуді және қолдауды қалайтындардың бәрін қамтамасыз ету үшін одан әрі қарқын мен өзара іс-қимылды талап ететін болады.

Әлем алдында күрделі және өзара байланысты геосаяси, әлеуметтік, экономикалық және экологиялық қиындықтармен, оның ішінде халықтар, қауымдастықтар мен өңірлер арасындағы поляризация мен теңсіздіктің өсуі мәселерімен кездестік. Жоғары білім қоғамдық игілік және қоғам үшін трансформациялық күш ретінде осы міндеттерді шешуде және демократиялық қоғамдарды дамытуда таптырмас рөл атқарады.

Жоғары оқу орындары ашықтық пен әртүрліліктің қауіпсіз кеңістігі болуы тиіс және олар сыни ойлауды, толеранттылықты, зорлық-зомбылықты, ғылыми негізделген диалогты тәрбиелеуге және оқыту, зерттеу жолымен әртүрлі перспективалармен бейбіт алмасуға ұмтылуға тиіс.

Атап айтқанда, біздің өңірде Беларусьтің халықаралық құқықты бұза отырып қолдаған Ресей Федерациясының Украинаға қарулы шабуылы украиналық жоғары білімді халықаралық қолдау қажеттілігін туғызды және ЕЖББА құндылықтарын үнемі сақтау мен қорғаудың маңыздылығын дәлелдеді. Біз Украина мен оның жоғары білім беру қоғамдастығын қатты қолдаймыз және ЕЖББА-ның барлық құрылымдары мен іс-шараларына Ресей Федерациясы мен Беларусьтің қатысуын тоқтата тұру туралы шешім қабылдаймыз.

Негізгі мәндер

Жоғары білім оның іргелі құндылықтары сақталған кезде ғана өз миссиясын толық іске асыра алады. Олар осыдан он, тіпті төрт жыл бұрынғыдан әлдеқайда көп қауіп төндірсе де, біз Рим коммюникесінде анықталғандай академиялық еркіндікті қорғауға, ілгерілетуге және қолдауға деген адалдығымызды растаймыз. Бұдан басқа, біз мынадай құндылықтарды сақтауға, ілгерілетуге және қорғауға міндеттенеміз:

- Академиялық **тұтастықты** оқуда, оқытуда, зерттеуде, басқаруда, аудиторияны ақпараттық-түсіндіруде этикалық және кәсіби қағидаттар мен стандарттарды, сондай-ақ жоғары білім миссиясына байланысты кез келген басқа да міндеттерді насихаттайтын академиялық қоғамдастықтағы мінез-құлық пен көзқарастар жиынтығы ретінде түсінеміз.
- Бұдан әрі **институционалдық дербестікті** жоғары оқу орындарының өз міндеттерін ақталмаған араласусыз орындауға, ұйымдастыруға, қаржыға, кадрлық және академиялық мәселелерге қатысты өз басымдықтары мен саясатын белгілеуге және іске асыруға дайындығы мен қабілеті деп түсінеміз.

1 https://www.ehea.info/Upload/Rome_Ministerial_Communique.pdf.

2 2022 жылғы 11 сәуірдегі BFUG LXXX жиналысында қапар <https://www.ehea.info/page-bfug-meeting-80>

- **Студенттер мен қызметкерлердің жоғары білім беруді басқаруға қатысуы** олардың серіктестік және алқалылық принципіне сәйкес қысымсыз немесе негізсіз араласусыз дербес ұйымдастыруға; ашық, еркін және әділ сайлауда сайлануға; өз пікірлерін білдіре білуге және олардың пікірлерін назарға ала білуге; барлық басқару органдарында және өз өкілдік ұйымдарында барлық талқылаулар мен шешімдер қабылдауға бастамашылық ету және қатысу, тиісті жоғары оқу орындары мен білім беру жүйесін басқаруға және одан әрі дамытуға қатысты мәселелерге тиісті түрде қатысуға құқығын қамтиды.
- **Жоғары білім алу үшін мемлекеттік жауапкершілік** негізінен жоғары білім берудің ұлттық жүйесі деңгейінде жүзеге асатын міндеттердің жиынтығын білім беру секторы мен жалпы қоғам үшін мемлекеттік органдар өздерінің жалпы жауапкершілігінің бір бөлігі ретінде орындауы тиіс.
- **Жоғары білімнің әлеуметтік жауапкершілігі** деп жоғары білім беру қоғамдастығының қоғам алдындағы міндеттемелері түсініледі.

Осы Коммюникеге қосылған іргелі құндылықтардың мәлімдемелерін қабылдаймыз. Әрбір мән маңызды болғанымен, барлық алты мән тұтастай іске асырылуы тиіс. Біздің барлық білім беру жүйелерінде олардың іске асырылуына сенімді мониторинг жүргізу қажеттілігі туындап отырғандықтан, біз техникалық мониторинг жүйесін құру жөніндегі жұмысты құптаймыз және BFUG біздің 2027 жылғы Министрлік конференциямызда бізге есеп беруді сұраймыз.

Негізгі міндеттемелер

2018 жылы Парижде жасағандай, бүгін біз ЕЖББА-ның табысты дамуы мен инновацияларының алғышарттары болуы тиіс үш негізгі міндеттемелерімізді растап отырмыз, атап айтқанда:

- Оқыту нәтижелеріне және ЕЖББА Жалпы біліктілік шеңберіне (QF- ЕЖББА) үйлесімді Еуропалық кредиттік трансферт және жинақтау жүйесіне (ECTS) негізделген 4-раундтық бағдарламалар мен дәрежелер жүйесін енгізу;
- Еуропалық өңірдегі жоғары білімге қатысты біліктілікті тану туралы конвенцияны (*Лиссабонды тану туралы конвенция*) және оның қағидаттарын іске асыру арқылы ЕЖББА-тің бүкіл аумағында біліктілікті тануды қолдау; және
- Еуропалық жоғары білім беру аймағында сапаны қамтамасыз ету жөніндегі стандарттар мен нұсқауларға (ЕЖБ) сәйкес сапаны қамтамасыз етудің тиісті процестерімен қолдау көрсетілетін жоғары білім беру саласында сапалы мәдениетті ілгерілету.

Болоньяның іске асырылуы туралы 2024 жылғы есеп осы негізгі міндеттемелердің әлі де толық және біркелкі орындалмағанын, сондай-ақ Болонья іске асыруды үйлестіру тобының басшылығымен болған тақырыптық сараптамалық топтардың жағдайды жақсартуға қосқан маңызды үлесін растайды және көрсетеді.

Сондықтан біз іске асырудағы кез келген қалған олқылықтарды жою үшін тиісті іс-қимыл жоспарларының болуын немесе болуын қамтамасыз етуге, сондай-ақ ЕЖББА -мен байланысты білім алмасуды жеңілдетуге міндеттенеміз.

Болон процесінің құралдары соңғы он жылдықта дамып келе жатқандықтан, біз BFUG-ға оларды перспективалық дамыту, тарату және мүмкін болуы бойынша жұмыс жүргізуді тапсырамыз. Оқу нәтижелерін қоса алғанда, ECTS-ті енгізуді қолдау үшін BFUG-ға 2027 жылға қарай оның негізгі ерекшеліктерін нығайту және ағымдағы өзгерістерге, оның ішінде микроблификатқа бейімделу үшін ECTS 2015 пайдаланушы нұсқаулығын қайта қарауды ұсынамыз.

ESG қолдану жоғары білім беру жүйелерінің ішінде және арасында сенімділік пен ашықтықты қамтамасыз етуге ықпал етеді және есеп беру мен жетілдіруді жеңілдетеді. Олардың ағымдағы әзірлемелерге, сын-тегеуріндер мен үміттерге сәйкестігін қамтамасыз ету үшін ESG авторларын 2026 жылға қарай БФУГ-ға қайта қаралған нұсқаны 2027 жылы біздің Министрлік конференциямызда қабылдауға, сондай-ақ қажет болған жағдайларда бірлескен бағдарламалардың сапасын қамтамасыз етуге еуропалық көзқарасты түзетуге шақырамыз. Біз сондай-ақ білім алушылардың мүдделерін қорғау мақсатында бүкіл әлемде жеткізілетін трансұлттық білім берудің ESG сәйкестігін сапалық қамтамасыз етудің сенімділігі мен ашықтығын арттыруға өз үлесімізді қосамыз.

Бұдан басқа, біз цифрлық саланы дамытудың арқасында қолжетімді бола бастаған дипломдық және аккредитациялық зауыттарға, алаяқтық біліктіліктерге және академиялық алаяқтық қызметтеріне қарсы тұруға міндеттенеміз. BFUG-дан осы сын-тегеуріндерді шешу және академиялық тұтастықты қорғау үшін ENIC-NARIC платформасы мен желілерінің жұмысын тиімді пайдалануды сұраймыз.

Инклюзивті ЕЖББА

Біз 2030 жылға қарай білім алушыларға оқудың барлық кезеңдерінде, олардың шығу тегіне немесе бастапқы жағдайына қарамастан, жоғары білімге қол жеткізу және аяқтау саясаты арқылы толық қолдау көрсетілетін үйлесімді, тұрақты және бейбіт Еуропа үшін негіз болуға қабілетті **инклюзивті ЕЖББА құрудың** маңыздылығын растаймыз.

2020 жылғы Рим коммюникесінде ЕЖББА -де жоғары білімнің әлеуметтік өлшемін нығайту жөніндегі қағидаттар мен нұсқауларды *қабылдау* осы бағыттағы маңызды қадам болды, бірақ 2030 жылға қарай оларды іске асыруды қамтамасыз ету үшін көп нәрсе жасау қажет. Біз оларды іске асырудағы прогресті өлшеуге міндеттенеміз және BFUG-ден бұл туралы 2027 жылы хабарлауды сұраймыз. *«ЕЖББА -дағы жоғары білімнің әлеуметтік өлшемі бойынша көрсеткіштер мен дескрипторлар»* ⁸ ЭЭА-дағы әлеуметтік өлшемнің алғашқы кешенді және шоғырландырылған негізі ретінде. Сонымен қатар, біз Eurostudent сияқты тиісті бастамаларға қатысу арқылы деректерді жинауды жақсартуға өз үлесімізді қосамыз.

Білім алушылардың әл-ауқатын кең мағынада, оның ішінде көбінесе өзара байланысты физикалық, психологиялық, әлеуметтік және экономикалық аспектілер деп түсіну керек. Күнкөріс минимумының өсуі және студенттік тұрғын үйге қол жеткізудегі қиындықтар сияқты әлеуметтік-экономикалық сын-тегеуріндер жоғары білімге және жалпы студенттік өмірге, әсіресе студенттердің психикалық денсаулығына қол жеткізуге әсер етті. Біз мүдделі тараптармен және қоғамдастықтармен бірлесіп, білім алушыларды қолдау қызметтеріне, инклюзивті оқыту ортасына (оның ішінде цифрлық) қолжетімділікті, гендерлік теңдікті, сондай-ақ білім алушыларды оқытудың жанама шығындарын жабуда қолдау шараларын қамтамасыз ету арқылы осы міндеттерді шешуге міндеттенеміз.

Бүкіл әлемде босқындар мен қоныс аударып келген пана іздеген адамдардың, соның ішінде студенттер мен академиялық қызметкерлердің саны артып келеді. Еуропа ең қауіпсіз бағыттардың бірі болып табылады, ал жоғары білім олардың біздің қоғамға кірігуінде басты рөл атқарады. Босқындарды қолдау және олардың дағдылары мен әлеуетін барынша пайдалану үшін біз олардың біліктілігін тану және олардың жоғары білімге кіруіне кедергілерді жою үшін күш-жігерімізді жандандырамыз, оның ішінде ENIC-NARIC желілері әзірлеген ұсынымдар, *Еуропа Кеңесінің*

Босқындарға арналған Еуропалық біліктілік паспорты (EQPR) және Лиссабон тану конвенциясы комитеті қабылдаған 2017 жылғы босқындар, қоныс аударушылар және босқындар тәрізді жағдайлардағы адамдардың біліктілігін тану туралы ұсыным арқылы.

Инновациялық ЕЖББА

ЕХЭА сондай-ақ әлеуметтік, экономикалық, геосаяси, экологиялық және технологиялық факторлар әкелген тұрақты өзгерістерге жауап беруі қажет. Әлем тез өзгеріп жатқандықтан, бұл жоғары білім үшін маңызды салдарларға ие. **«Жасыл» және цифрлық ауысулар** оң өзгерістерді қамтамасыз ету үшін жаңа технологиялармен, процестермен, тәжірибелермен теңдессіз инновацияларды, сондай-ақ білім алушылардың хабардарлығын, өзара іс-қимылын, жауапкершілігін арттыратын білім мен дағдылардың анағұрлым жетілдірілген және анағұрлым кеңейтілген деңгейлерін талап етеді.

Өз миссиясын орындау және тиісті ден қою үшін жоғары білім беруді тұрақты қаржыландыру, қолданыстағы саясат пен құралдарды жетілдіру және түзету, сондай-ақ жаңаларын әзірлеу қажет. Бұған **шағын біліктілік**, бірлескен бағдарламаларды кеңінен пайдалану сияқты білім берудің жаңа нысандары кіреді. Сонымен қатар, жоғары оқу орындарының кәсіпкерлік және инновациялық әлеуетін қолдау. Біз оларды қоғам мен жергілікті қоғамдастықтарға қосқан үлестерін күшейтуде, **орнықты даму мақсаттарына (ОДМ) және жоғары білім берудегі «жасыл» көшуге**, жүргізіліп жатқан **цифрландыруға** және физикалық және онлайн оқыту мен оқытуды **ұштастыруға ден қоюда қолдаймыз. Біз сондай-ақ Еуропалық білім беру аймағымен және Еуропалық зерттеу аймағымен синергияны қамтамасыз ететін боламыз.**

Қоғамда өмір бойы оқыту **қажеттілігі** артып келеді, әсіресе олардың кәсіби, жеке немесе азаматтық әлеуетін арттыру үшін жаңа білім алуға мұқтаж немесе ниет білдіргендердің барлығы үшін. Оқу жолдары икемді, өзін-өзі қамтамасыз ететін, сапалы және мойындалған болуы тиіс. Олар қосуға, біліктілікті арттыруға және қайта даярлауға ықпал етуі, сондай-ақ білім алушылардың талаптарына сәйкес келуі тиіс. қоғам мен еңбек нарықтарын өзгерту. Бұл сондай-ақ алдыңғы дайындықты тануды және шағын біліктілік сияқты білім берудің жаңа нысандарын тануды қамтиды. Біз **жоғары білім берудің барлық бағдарламаларында** осындай икемді оқыту жолдарын ілгерілетуге міндеттенеміз.

Білім алушыларға жаһандық сын-тегеуріндерді шешу үшін қажетті құзыреттілікті дамыту үшін өз қажеттіліктері мен мүдделерін ескере отырып, сапалы, студенттік-орталықталған және инновациялық оқыту мен оқытуға **қол жеткізу қажет**. Бұл олардың демократиялық қоғамға белсенді қатысуын қолдау үшін жан-жақты және перспективалық дағдыларды, шығармашылық және сыни ойлау қабілеттерін, сондай-ақ азаматтық құзыреттілікті дамытуды талап етеді. еңбек нарығының өзгеруі. Осы орайда біз **зерттеуге негізделген оқыту, тиімді қолдау мен нұсқаулар, оқытудың пәнаралық тәсілдері арқылы жекелеген білім алушыларға өкілеттік бере отырып, барлық білім алушылар үшін студенттік-орталықтандырылған оқытудың шындыққа айналуын қамтамасыз етуіміз қажет.**

Біз **оқытушылар құрамының** сапалы, студенттік-орталықталған және инновациялық оқыту мен оқытуды қолдаудағы маңызды рөлін мойындаймыз. Оқыту трансұлттық ынтымақтастық пен қоғамға қатысуды қоса алғанда, ғылыми-зерттеу және басқа да кәсіби мақсаттармен тең дәрежеде бағалануы тиіс. Мұны қамтамасыз ету үшін оқу орындары барабар және тартымды еңбек жағдайларын, персоналды дамыту мүмкіндіктерін, сондай-ақ бағалау мен мансапты ұсынады. тиісті критерийлер мен көрсеткіштерге негізделген өсу.

Жасанды интеллект (ЖИ) біздің қоғамдарымыз бен экономикаларымызға, сондай-ақ оқытуға, оқытуға, бағалауға және зерттеулерге әсер етеді. Бұл мүмкіндіктерді, тәуекелдер мен сын-тегеуріндерді ескере отырып, қолданыстағы тәжірибелер мен саясатты институттар мен жүйелер деңгейінде бейімдеуді және дамытуды талап етеді. Атап айтқанда, ИСК жобалау және енгізу этикалық пайымдауларды басшылыққа алуы тиіс. адам шешімінің басымдығын қамтамасыз ету, этика мен деректердің құпиялылығын сақтау, академиялық тұтастықты қорғау. Білім алушылар мен қызметкерлерге ИСК-ні түсінуде және жауапкершілікпен пайдалануда қолдау көрсету қажет. Біз білім алушылар мен қызметкерлердің ашықтығын, әділдігін, қатысуын және әл-ауқатын қамтамасыз ету үшін ИСК-ні оқыту мен оқытуда, сондай-ақ ғылыми-зерттеу практикасында этикалық, сенімді, жауапты және адам құқықтарына негізделген пайдалануды қолдауға міндеттенеміз. ВФУГ-дан өз жұмысында цифрлық көшудің ЕЖББА -дағы жоғары білімге, оның ішінде ИСК-ге, атап айтқанда, негізгі міндеттемелер мен Болонья құралдарын пайдалануға неғұрлым кең және ұзақ мерзімді әсерін қарастыруды сұраймыз.

Өзара байланысты ЕЖББА

Біз барлық білім алушылардың халықаралық және мәдениетаралық құзыреттерді игере алуын қамтамасыз етуге деген адалдығымызды растаймыз. **Өзара байланысты ЕЖББА -ның** ерекшелігі білім алушылар мен қызметкерлердің жіксіз **ұтқырлығы** болып табылатындықтан, біз мобильді білім алушылардың кем дегенде 20%- ының мақсатына жету үшін кедергілерді анықтау және жою және физикалық ұтқырлықты ілгерілету бойынша күш-жігерімізді жандандырамыз. жоғары білімді интернационалдандырудың ұтқырлығын ынталандыру жөніндегі іс-қимылдар және жасыл, неғұрлым инклюзивті және теңдестірілген ұтқырлыққа қол жеткізу үшін қолдау шаралары.

Біз тануды, сапаны қамтамасыз етуді және ұтқырлықты арттыруда, сондай-ақ білім алушылардың ұтқырлық мүмкіндіктері мен қолдау қызметтеріне, мысалы, Еуропалық студенттік карта бастамасына және басқа да бастамаларға қол жеткізуін жеңілдету үшін өзара іс-қимыл стандарттарын жасауда **жіксіз және қауіпсіз деректер алмасудың** басты ролін танимыз.

Барлық студенттер мен қызметкерлер дене ұтқырлығының артықшылықтарын пайдалана алуы тиіс болғанымен, біз жоғары оқу орындарына **аралас ұтқырлық пен виртуалды алмасулардың тәжірибесі мен артықшылықтары туралы білуде**, сондай-ақ оқу бағдарламаларын интернационалдандыруға жәрдемдесуде қолдау көрсетеміз. Біз негізгі міндеттемелерді неғұрлым тиімді іске асыру және шешу арқылы бірлескен бағдарламалар мен бірлескен дәрежелерді қоса алғанда, трансұлттық ынтымақтастықты қолдауға міндеттенеміз. қажетсіз әкімшілік-құқықтық кедергілер. Осыған байланысты Біз **Болоньяның құралдары мен міндеттемелеріне нұқсан келтірмей және құрметтей отырып, Erasmus+ бағдарламасы қолдаған трансұлттық ынтымақтастықты тереңдету мен институционалдандыруды** қолдаймыз. Еуропалық дәреже жобасы бойынша комиссия және ЕЖББА - мен синергияны зерттеуді тағатсыздана күтеміз.

Біз барлық студенттер мен түлектер үшін біліктілікті автоматты түрде тануға және шетелде оқуға **бейілділігімізді растаймыз**, Еуропалық тану аймағының нұсқауларын (EAR) қайта қарауды және ENIC-NARIC желілері әзірлеген басқа да құралдарды пайдалануды құптаймыз, сондай-ақ DEQAR¹⁰ сияқты сапаны қамтамасыз ету және ашықтық құралдарын пайдалануға жәрдемдесуді жалғастырамыз.

9 Комиссиядан Еуропарламентке, Кеңеске, Еуропалық экономикалық және әлеуметтік комитетке және Өңірлер комитетіне 2024 жылғы 27 наурыздағы Еуропалық диплом жобасы бойынша байланыс (europa.eu).

10 EQAR сыртқы сапаны қамтамасыз ету нәтижелерінің дерекқоры.

Біз Жаһандық саясат форумының мәлімдемесінің **қабылдануын құптаймыз** және BFUG-дан және оның жұмыс құрылымдарынан түрлі деңгейдегі макроөңірлермен және тиісті сұхбаттастармен диалог пен ынтымақтастықты одан әрі дамытуды және нығайтуды сұраймыз. Бұған біліктілік шеңберлері мен несие жүйелеріне өзара сілтемелер, *ЮНЕСКО-ның Жоғары білім саласындағы біліктілікті тану туралы жаһандық конвенциясын ратификациялау және іске асыру кіреді, екінші буынды тану туралы өңірлік келісімдер*, сондай-ақ сапаны қамтамасыз ету қағидаттарын үйлестіру және өзара түсіну.

Біз ЕЖББА-ның барлық елдерінің білімді тарату және саясат деңгейі мен жоғары білім беру қоғамдастығы арасындағы неғұрлым тиімді байланысты қамтамасыз ету **үшін жүргізіліп жатқан жұмыстар бойынша диалог пен ынтымақтастыққа қатысу** қажеттігін мойындаймыз. Бұл сондай-ақ халықаралық және ұлттық сараптамалық желілерді құруды, оларды іске асыруды және елдер мен BFUG -мен ынтымақтастықты қолдауды қамтуы мүмкін.

Перспектива

Біздің 2027 жылғы Министрлік конференциямызға қарай BFUG-ға іргелі құндылықтарды ескере отырып, 2030 жылға қарай **инклюзивті, инновациялық және өзара байланысты ЕЖББА-ға** қол жеткізуге бағытталған саяси міндеттемелердің орындалуына, оның ішінде негізгі әзірлемелерді бағалайтын Болонья іске асыру туралы есеп арқылы тиісті бақылауды қамтамасыз етуді тапсырамыз. Сондай-ақ, BFUG-дан 2027 жылы бізге келесі онжылдыққа арналған негізгі басымдықтар бойынша ұсыныстар, жоғары оқу орындарымен, қызметкерлермен және студенттермен тығыз ынтымақтастықта енгізуді сұраймыз.

Біз ЕЖББА-ның ең соңғы мүшесі Сан-Мариноның **көбіне оның ЕЖББА -ға қосылуын сүйемелдейтін келісілген Жол картасын іске асырғанын құптаймыз және Сан-Мариноны қалған бірнеше мәселе бойынша жұмысты жалғастыруға шақырамыз.**

Біз Румыния мен Молдова Республикасының 2027 жылы ЕЖББА-ның кезекті Министрлік конференциясын және ЕЖББА жаһандық саясат форумын өткізу **туралы ұсынысын ризашылықпен қабылдаймыз.**

ЕЖББА -ның ұзақ мерзімді сипатын ескере отырып, қазіргі уақытта оның дәйекті және тұрақты дамуын қамтамасыз ету үшін мықты құрылымдық тетіктер қажет деп есептейміз. Сондықтан біз:

- ЕЖББА-ның рәсім ережесін қабылдап , BFUG -ға белгіленген тәртіппен өз жұмысын жүргізу рәсімінің қайта қаралған ережесін қабылдауға шақырыңыз;
- BFUG -ға тиімді қолдауды **құру үшін ұзақ мерзімді, тәуелсіз, халықаралық деңгейде жасақталған Хатшылықты құру мүмкіндігі бойынша жұмысты жалғастыруды, сондай-ақ 2026 жылдың көктемінде тиісті ұсыныстардың, үлгілердің және анықтама шарттарының орындылығы мен тұрақтылығын бағалауды, оларды біздің 2027 жылғы Министрлік конференциямызда қабылдауға және іске асыруға ұсыну мақсатында тапсыруды тапсырсын;**
- Таңдалған схеманы екі жұмыс кезеңінің қорытындысы **бойынша бағалауға** келісеміз.

Тиранның міндеттемелері

- Біз 2030 жылға қарай инклюзивті, инновациялық және өзара байланысты ЕЖББА-ны жүзеге асыруды ұйғардық.
- Біз Украина мен оның жоғары білім беру қоғамдастығын қатты қолдаймыз және ЕЖББА -ның барлық құрылымдары мен іс-шараларына Ресей Федерациясы мен Беларусьтің қатысу құқығын тоқтата тұру туралы шешім қабылдаймыз». ¹²
- Біз Рим коммюникесінде белгіленген академиялық еркіндікті қорғауға, ілгерілетуге және қорғауға деген адалдығымызды растаймыз. Бұдан басқа, біз академиялық тұтастық, институционалдық дербестік, студенттер мен қызметкерлердің жоғары білімді басқаруға қатысуы, сондай-ақ жоғары білім үшін сословиелік жауапкершілік сияқты құндылықтарды сақтауға, ілгерілетуге және қорғауға, сондай-ақ осы Коммюникеге қосымша берілген Негізгі құндылықтар туралы мәлімдемелерді қабылдауға міндеттенеміз. Біз техникалық мониторинг шеңберін құру жөніндегі жұмысты құптаймыз және BFUG -ден бізге 2027 жылғы Министрлік конференциясында есеп беруді сұраймыз.

11 2-қосымшаны қараңыз.

12 2022 жылғы 11 сәуірдегі BFUG LXXX жиналысының шешімі <https://www.ehea.info/page-bfug-meeting-80>.

- Біз іске асырудағы кез келген қалған олқылықтарды жою үшін тиісті іс-шаралар жоспарларының болуын немесе әзірленуін және жариялануын қамтамасыз етуге, сондай-ақ ЕЖББА-мен байланысты білім алмасуды жеңілдетуге міндеттенеміз.
- Біз VFUG-ға негізгі міндеттемелерді перспективалық дамыту, тарату және кеңейту бойынша жұмыс жүргізуді тапсырамыз. Бұдан басқа
  - VFUG 2027 жылға қарай ECTS 2015 User Manual нұсқаулығын оның негізгі ерекшеліктерін күшейту және оны ағымдағы өзгерістерге бейімдеу, оның ішінде микро-біліктілікке бейімдеу үшін қайта қарауды ұсынамыз;
  - ESG авторларын 2026 жылға қарай қайта қаралған нұсқаны VFUG-ға ұсынуға, оны 2027 жылы біздің Министрлік конференциямызда қабылдау, сондай-ақ қажет болған жағдайларда бірлескен бағдарламалардың сапасын қамтамасыз етуге еуропалық көзқарасты түзету мақсатында шақырамыз. Біз сондай-ақ білім алушылардың мүдделерін қорғау мақсатында ESG-ге сәйкес бүкіл әлемде көрсетілетін трансұлттық білім беру сапасын неғұрлым сенімді және ашық бақылауға ықпал етеміз;
  - Біз цифрлық технологияларды ілгерілетудің арқасында қол жетімді болған дипломдық және аккредитациялық фабрикаларға, алаяқтық біліктіліктерге және академиялық алдау қызметтеріне қарсы тұруға міндеттенеміз. Біз VFUG -нан осы сын-тегеуріндерді шешу және академиялық тұтастықты қорғау үшін ETINED платформасы мен ENIC-NARIC желілерінің жұмысын пайдалануды сұраймыз.
- Біз ЕЖББА-те жоғары білім берудің әлеуметтік өлшемін нығайту жөніндегі қағидаттар мен әдістемелік ұсынымдарды *іске асырудағы прогресті өлшеуге міндеттенеміз* және VFUG -ден бұл туралы 2027 жылы баяндауды сұраймыз. Бұдан басқа, біз «ЕЖББА -дағы жоғары білімнің әлеуметтік өлшемі үшін көрсеткіштер мен дескрипторлар» құжатын ЕЖББА-дағы әлеуметтік өлшемнің алғашқы кешенді және шоғырландырылған негізі ретінде мақұлдаймыз. Сонымен қатар, біз Eurostudent сияқты тиісті бастамаларға қатысу арқылы деректерді жинауды жақсартуға өз үлесімізді қосамыз.
- Біз мүдделі тараптармен және қоғамдастықтармен бірлесіп, әлеуметтік-экономикалық міндеттерді шешуге міндеттенеміз, мысалы, күнкөріс минимумының өсуі және студенттер үшін тұрғын үй алудағы қиындықтар, бұл жоғары білімге және жалпы студенттік өмірге қол жеткізуге әсер етті. Біз босқындардың біліктілігін мойындауды қамтамасыз ету және олардың жоғары оқу орындарына түсуіне кедергілерді жою бойынша күш-жігерімізді жандандырып келеміз.
- Біз жоғары оқу орындарына қоғам мен жергілікті қоғамдастықтарға өз үлестерін күшейтуде, орнықты даму мақсаттарына және жоғары білім берудегі «жасыл» көшуге, жүргізіліп жатқан цифрландыруға және физикалық және онлайн оқыту мен оқытуды ұштастыруға ден қоюда қолдау көрсетеміз. Біз сондай-ақ Еуропалық білім беру аймағымен (ЕББА) және Еуропалық зерттеу аймағымен (ЕЗА) синергияны қамтамасыз ететін боламыз.

---

13 Негізгі автор – ENQA, ESU, EUA және EURASHE – E4 Group Business Europe, EI және EQAR компанияларымен бірлесіп жұмыс істейді.

14 https://ehea.info/Upload/Rome_Ministerial_Communique_Annex_II.pdf.

15 ЕЖББА -да жоғары білімді әлеуметтік өлшеу қағидаттарына көрсеткіштер мен дескрипторларға сілтеме.

- Біз жоғары білім берудің барлық бағдарламаларында икемді, тиісті түрде жеткізілетін, сапаға сендірілген және танылған икемді оқыту нысандарын ілгерілетуге өз міндетімізді жүктейміз. Бұл сондай-ақ алдыңғы оқуды тануды және микронедит сияқты білім берудің жаңа нысандарын тануды қамтиды. Біз студенттерге бағдарланған оқытудың барлық білім алушылар үшін шындыққа айналуын қамтамасыз етуге тиіспіз.
- Біз білім алушылар мен қызметкерлердің ашықтығын, әділдігін, қатысуын және әл-ауқатын қамтамасыз ету үшін ЖИ-ні оқыту мен оқытуда, сондай-ақ ғылыми-зерттеу практикасында этикалық, сенімді, жауапты және адам құқықтарына негізделген пайдалануды қолдауға міндеттенеміз. VFUG-дан өз жұмысында цифрлық көшудің ЕЖББА-дағы жоғары білімге, оның ішінде ЖИ-ге, атап айтқанда, негізгі міндеттемелер мен Болонья құралдарын пайдалануға неғұрлым кең және ұзақ мерзімді әсерін қарастыруды сұраймыз.
- Біз барлық білім алушыларға халықаралық және мәдениетаралық құзыреттіліктерге ие болуға мүмкіндік беруге деген адалдығымызды растаймыз және кедергілерді анықтау және жою және физикалық ұтқырлықты ілгерілету, оның ішінде мобильді білім алушылардың кем дегенде 20%- ы мақсатына жету үшін күш-жігерімізді жандандырамыз. Біз VFUG -ға жоғары білімнің ұтқырлығы мен интернационалдануына жәрдемдесу жөніндегі іс-шаралар жоспарын дайындауды және жасыл, неғұрлым инклюзивті және теңдестірілген ұтқырлықты қамтамасыз ету жөніндегі шараларды қолдауды тапсырамыз.
- Біз жоғары оқу орындарына аралас ұтқырлық пен виртуалды алмасудың тәжірибесі мен артықшылықтарын зерттеуде, сондай-ақ оқу бағдарламаларын интернационалдандыруға жәрдемдесуде қолдау көрсететін боламыз. Біз негізгі міндеттемелерді неғұрлым тиімді іске асыру және негізсіз әкімшілік-құқықтық кедергілерді жою арқылы бірлескен бағдарламалар мен бірлескен дәрежелерді қоса алғанда, трансұлттық ынтымақтастықты қолдауға міндеттенеміз.
- Біз барлық студенттер мен түлектер үшін біліктілікті автоматты түрде тануға және шетелде оқуға бейілділігімізді растаймыз, Еуропалық тану аймағының нұсқауларын (EAR) қайта қарауды және ENIC-NARIC желілері әзірлеген басқа да құралдарды пайдалануды құптаймыз, сондай-ақ DEQAR сияқты сапаны қамтамасыз ету және ашықтық құралдарын пайдалануға жәрдемдесуді жалғастырамыз.
- Біз Жаһандық саясат форумы мәлімдемесінің қабылдануын құптаймыз және VFUG мен оның жұмыс құрылымдарынан түрлі деңгейдегі макроөңірлермен және тиісті сұхбаттастармен диалог пен ынтымақтастықты одан әрі дамытуды және нығайтуды сұраймыз. Бұл біліктілік шеңберлері мен кредиттік жүйелерге өзара сілтемелерді, ЮНЕСКО-ның Жоғары білім беру саласындағы біліктілікті тану туралы жаһандық конвенциясын, сондай-ақ екінші буынды тану туралы өңірлік конвенцияларды ратификациялауды және іске асыруды, сондай-ақ сапаны қамтамасыз ету қағидаттарын үйлестіру мен өзара түсінуді қамтиды.

- BFUG-ға 2030 жылға қарай инклюзивті, инновациялық және өзара байланысты ЕЖББА-ға қол жеткізуге бағытталған саяси міндеттемелердің орындалуына іргелі құндылықтарды ескере отырып, оның ішінде негізгі әзірлемелерді бағалайтын Болон процесін іске асыру туралы баяндама арқылы тиісті бақылауды қамтамасыз етуді тапсырамыз.
- Біз сондай-ақ BFUG-ға 2027 жылы жоғары оқу орындарымен, қызметкерлермен және студенттермен тығыз ынтымақтастықта алдағы онжылдыққа арналған негізгі басымдықтар бойынша ұсыныстар енгізуді сұраймыз.
- Біз «ЕЖББА процедурасының ережесін» қабылдаймыз және BFUG-ны өз жұмысын жүргізудің қайта қаралған Ережелерін белгіленген тәртіппен қабылдауға шақырамыз; BFUG-ға тиімді қолдау көрсету үшін ұзақ мерзімді, тәуелсіз, халықаралық штаттық Хатшылықты құру мүмкіндігі бойынша жұмысты жалғастыруды және 2026 жылдың көктемінде тиісті ұсыныстардың, үлгілердің және анықтама шарттарының орындылығы мен тұрақтылығын бағалауды, оларды біздің 2027 жылғы Министрлік конференциямызда қабылдауға және іске асыруға ұсынуды тапсырамыз; және екі жұмыс кезеңнен кейін таңдалған тетікті бағалауға келісеміз.

ҚОСЫМША

1-қосымша: *Негізгі мәндер - Мәлімдемелер.*

2-қосымшада: *«ЕЖББА жүргізу тәртібінің қағидалары»*

ТИРАНДАҒЫ ЕЖБА МИНИСТРЛІК КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

**2024 ЖЫЛҒЫ 29 - 30
МАМЫР**

www.ehea2024tirane.al

